

zasluge za Književnost, neki od njih su već odlikovani ili su se primakli Okruglom stolu Vitezova književne kritike. Naimenovaču nekolikočinu takvih: David Albahari, Nemanja Mitrović, Svetislav Basara, Radoslav Petković, Miroslav Toholj. Prave počasti tek čekaju Kopljanići i Jahači poput Franje Petrinovića, Đorda Pisareva, Predraga Markovića, Milenka Pajića, Vladimira Pištala, kao i druge, ne pomenuće u ovom brevirijar-knjizi, ali koji će svoju slavu steći na književnom maču: Gojko Čelebić, dočični Damjanov, pa i mлади Kajtez. Sve to sluti i često помињана Gospoda, nestrpljiva je, znoji se, uzbudeno iščekujući svežu krv.

I ovim književnim rodom Koder fon Damjanenko potvrdio se kao plodan pisac, i bez obzi-

ra kako razvrstavali to što je potrpao u kotaruču s voćem i povrćem (krompir-eseji, paradajz-kritike i jabuke, grožde-dijalozi, pastiš-paprika, persiflaže i kruške) kad zagrizemo osetićemo svu punoču postmodernog ukusa: gorko, slatko, kiselo, isl.

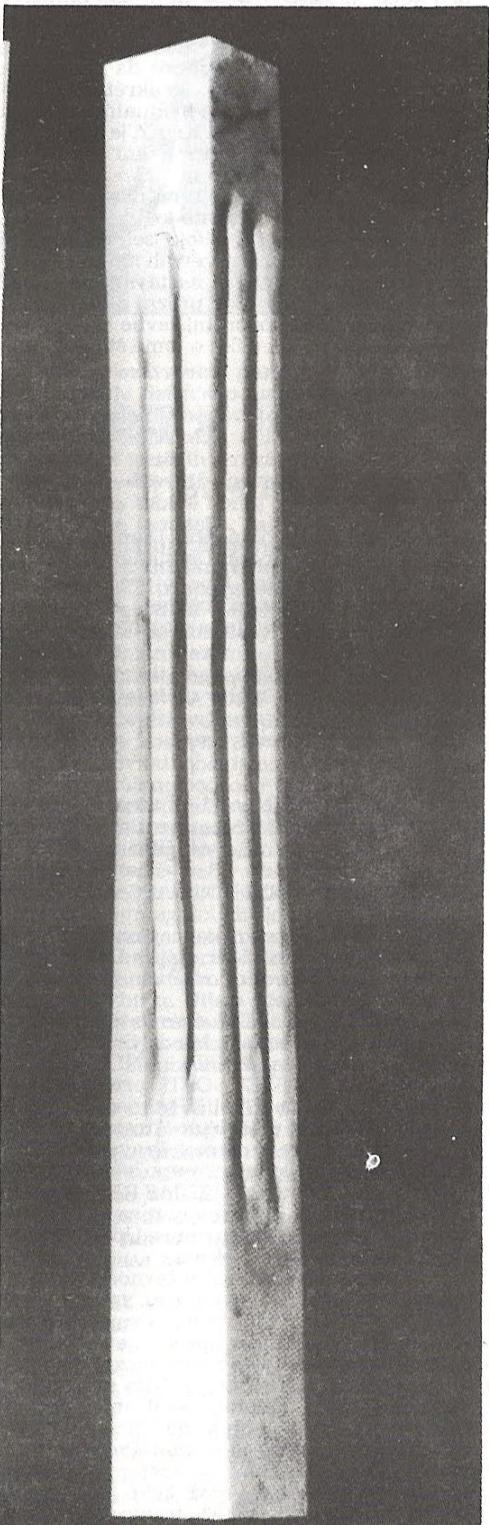
U nastavku KRAJA ponudena su nam dva recepta za postmodernu papazjaniju: Donald Bartelmi, poznati američki kuvlar (sad već upokojeni) zainteresovao je Damjanova svojim začinima. Bez pravog začina, nema ni dobre kuhinje. Zna to i Sava, pa zaključuje: »Proza može biti i pivo, i kliše, i mala rastom, i enciklopedijska, i ljubičasta, i generativna, i slana, i didaktična, kao što je možete praviti i od brašna, blata, digresija, pasulja, metafora, itd. i sl. . .«

Drugi recept je, naravno, drugačije prirode, a pronalazimo ga u »Školi za ludake« Saše Sokolova: »zabiberi pogaću — zamesi čorbu, predlaže Damjanov. »Pisati smešne stvari, znaci zabajavati se dok pišeš.« Tako i potpisnik ovih redova, prihvatljivši Damjanovljevu kritiku: KNJIŽEVNOST JE BOŽANSTVENA KOMEDIJA, podražavajući najbolje u ovim tekstovima, pokušava da piše smešno a ispadne ozbiljno, a kad je ozbiljan — to ispadne suprotno.

A to je, izgleda, odlika ovog našeg doba, koje Lipovecki naziva humorističkim: prilika za drukčije zezanje, za iskrivljeno čitanje i slobodno prepuštanje tekstu (kiselom testu).

koitiranje tekstualnog

nenad šaponja

enad marinović

Kniga Save Damjanova **Šta to beše »mlada srpska proza«** jeste niz fragmenata i privid knjige. Verovatno, na onaj način na koji je i realitet u kome nam se čini da smo privid realiteta. Zapravo, ona predstavlja dobro pronadenu perspektivu kritičkoggovora, perspektivu koja zaobilazi pretenciozan kritički diskurs koristeći se tekstualnom igrom kao nekom vrstom mogućnosti vodenja dijaloga sa autorima podvedenim pod kratkoveku odrednicu **mlada srpska proza**, odnosno, po jedan od približnih termina (ostali su i formizam, proza, razlike, fantazmatski konstruktivizam, poetika sažetosti, fragmentarizam) kojima se opiru i sami autori. Reč je o jednom broju mlađih srpskih pisaca koji su se početkom devete dekade pojavili sa svojim prvim knjigama (Svetislav Basara, Predrag Marković, Sava Damjanov, Franja Petrinović, Đorđe Pisarev, Milenko Pajić, Nemanja Mitrović, Vladimir Pištalo, Mihailo Pantić, Radoslav Petković, Miroslav Toholj, Milet Prodanović, Sreten Ugricic) i koji su, kako to kaže i sam Damjanov svi različiti i po tome slični, odnosno, koje karakteriše, s jedne strane mogućnost da se podvedu pod jednu zajedničku poetsku paradigmu, što i jeste jedna od njihovih vrednosti, a s druge strane gledano, to je niz autora koji jako dobro korespondiraju (i među sobom, i u širem kontekstu, uopšte sa senzibilitetom koji karakteriše njihovu populacionu generaciju — globalizacija svesti o fenomenima zbiljnog sveta, poetika rock n roll-a, ...) koji se, zapravo, nalaze u Kontekstu. Činjenica je da se taj Kontekst (a bitno je napraviti distinkciju da se u traženju zajedničkog sadržaoca ovih poetičkih individualnosti treba osloniti na termin Kontekst, a ne Koncept) nametnuo, odnosno, nameće kao produktivna grana srpske proze, što se, uostalom, vidi i po to da nabrojani autori postaju vrednosno i književno-kulturno etabilirani, da dobijaju značajna priznanja šire književne javnosti (Petković, Basara, Toholj). To je značajan pomak, s obzirom da ova proza svoje šire prihvatanje uslovjava promenom čitalačkih navika kao preduslov za komunikaciju sa njom.

Diskursivna provokativnost ove knjige Save Damjanova proistiće i iz činjenice da nje na struktura, odnosno njena kritička paradigma pokazuje analogiju prema poetskoj paradigmi koja važi za nabrojane autore. Damjanov je sabirajući svoj desetogodišnji književno-kritičarski rad izbegao pisanje »ozbiljne i učene« (naravno, sa navodnicima) studije u formalnom smislu, ali u sadržinskom ona to sva-kako jeste, uz sve ekskurse u neobaveznost koje u njoj nalazimo. Ti ekskursi, ustvari, govore o poetskim stajalištima, o ludičkom samozabavu autora, odnosno, kao i proza kojom se bave, i oni plediraju na jednu drugačiju čitaočevu svest. U samoj knjizi je i formalno izvršeno spajanje Save Damjanova prozognog pisca i Save Damjanova kritičara i tumača svoje prozne ge-

neracije, jer, što ne mora biti nevažno, poslednje dve knjige Save Damjanova, prozna, **Kolači, Obmane, Nonsense**, i ova, kritička, spajaju se u nekim rečenicama, pāsusima, delovima tekture, što treba videti kao autopoeziju iskaza, kao relaciju koja jeste elemenat Konteksta.

Dobra formulisanost naslova utemeljena je u onome »beše«, što istovremeno može biti i povodom za pitanje i prezentu — šta to JESTE mlada srpska proza, ovde i sada? Naime, vreme teče, i to neumitno, a kao i uvek, i otkriva činjenicu da mlada srpska proza i nije više baš tako mlada. Jer, ono što je kritički fokusirano u terminu mlada srpska proza koji obuhvata niz već navedenih imena čije prve knjige datiraju od 1979. (Petković i Toholj) do 1985. (Ugricic), što i ova knjiga potvrđuje, započeo se, što je sa onim što sledi posle? Ono što sledi ostaje, uglavnom, književno-kritički nevalorizovano i, sledstveno tome, nekategorisano. Tu su, pomenimo samo neka imena, Dejan Simonović, Milan Orlić i Boris Vukasović, koji su svoje prve knjige objavili 1987. godine u »Pegasu«, kao i Goran Petrović 1989., zatim Miodrag Kajtez koji ima već dve objavljene knjige, pa niz imena koja su u prozu stupila preko knjiga objavljenih u ediciji Prva knjiga. Matice srpske — Đorđe Jakov, Zoran Pešić, Narcis Agatić, Nina Rabrenović, ... ima ih još, svakako, kao i još nekih »malih« izdavača koji su objavljivali prve knjige. Međutim, činjenica je da ta, recimo, »najmlađa« srpska proza nema (bar za sada, kao što vidimo) tu »sreću« da paralelno s njom, ali u okviru nje, stvara se i razvija generacija kritičara, kao što je to bio slučaj sa generacijom mlade srpske proze (podsetimo se još jedanput, mlada srpska proza je generacija koja je sama sebe promišljala i najveću ulogu u kritičkom tumačenju i valorizovanju, zapravo u samom književnom proboru te generacije, odigrali su njeni generacijski sudruzi (Aleksandar Jerković, Dobrivoje Stanojević, Vasa Pavković, Ivan Negrišorac, Milivoj Srebro) i sami pisci-kritičari (Mihailo Pantić, Predrag Marković, Sava Damjanov). Sa najmladom prozom, odnosno poetičkim zamećima koji se pojavljuju to (još) nije slučaj. Mada, treba priznati, u nekom kontekstualnom smislu postoji otvorenost generacije mlade srpske proze prema autorima koji se sada pojavljuju, a to je, naravno, dvosekli mač s obzirom na mogućnost zagušenja, odnosno postojanja stanovite senke u kojoj se mogu naći najmladi autori, ne nalazeći u sopstvenom senzibilitetu dovoljno elemenata za radikalnu različitost. No, to su pitanja i problemi koji će se tek postavljati. Autori ovih redova se čini da će knjiga Save Damjanova **Šta to beše »mlada srpska proza«**, kao i nekoliko književno-kritičkih studija o mladoj srpskoj prozi koje su joj predhodile, biti podsticajem promišljalački materijal i za književne generacije koje dolaze.